

Interkulturalna pedagogija i obrazovne komunikacije – Šesti susret pedagoga Hrvatske, Dubrovnik, 8.-11. travnja 2008.

Hrvatsko pedagoško društvo, u suradnji s odsjecima za pedagogiju iz Zagreba, Osijeka, Zadra, Rijeke, Splita i Interkulturom*, po šesti je put zaredom organiziralo Susret pedagoga Hrvatske. Nakon prošlogodišnjega, posvećenog vrednovanju rada učnika, nastavnika i ustanova u odgoju i obrazovanju, održanog krajem ožujka u Opatiji, ovaj je susret održan u Dubrovniku s izlaganjima posvećenima interkulturalnoj pedagogiji i obrazovnim komunikacijama.

Nakon otvaranja Skupa uslijedila su tri plenarna predavanja. Prvo, koje je problematiziralo pitanje pedagogije interkulturalizma, održao je predsjednik Hrvatskoga pedagoškog društva, **dr. sc. Vlatko Previšić**. Govorio je o polazištima pedagogije interkulturalizma, postavljajući pitanje mogućnosti postojanja modernog, otvorenog odgoja koji pokušavaju sputati povijesne, nacionalne, vjerske, kulturne, jezične i druge barijere. Dr. Previšić istaknuo je upravo pedagogiju interkulturalizma kao novu diferencijalnu znanstvenu granu na putu transkulturalnog odgoja, ali i zapitao se: je li interkulturalni odgoj zbilja ili tek još jedna utopija i pedagoška iluzija?!

Uslijedilo je plenarno izlaganje **Vinka Zidarića** iz Interkulture koje je osvijetlilo polazišta interkulturalizma. U nekoliko točaka iznijeti su procesi i promjene koje su utjecale na potrebu uvažavanja interkulturalizma – migracije stranih radnika, obrazovanje djece migranata kao vrlo složen proces (ravnopravni suodnosi, dijalog, suradnja...), obrazovanje i pedagogija kao glavni „poligon“ provedbe interkulturalnih načela, usvajanje dokumenata o interkulturalizmu te poticaj i potreba novog sintetiziranja i razvijanja interkulturalizma kroz Europsku godinu interkulturalnog dijaloga (2008.). **Dr. sc. Neven Hrvatić** svojim je plenarnim izlaganjem istaknuo interkulturalne dimenzije nacionalnog kurikulumu, a mišljenja je da je interkulturalni kurikulum potrebno koncipirati tako da usmjerava boljem upoznavanju sebe, drugih, uočavanju sličnosti i razlika, predrasuda te suradničkom odnosu koji vodi ka realizaciji zajedničkih ciljeva.

Prijepodneveni dio drugoga dana Skupa započeo je trima plenarnim predavanjima. **Dr. sc. Žarko Puhovski** govorio je o filozofijskim ishodištima multikulturalnosti, naglašavajući pritom upravo uporabu pojma *multikulturalnost* (a ne multikulturalnost) te različite aspekte vrednovanja odnosno priznavanja (etičko, političko, kulture). **Dr. sc. Vedrana Spajić Vrkaš** razmatrala je pojmove građanstvo, ljudska prava i kulturna različitost u obrazovnom kontekstu. Predstavila je nekoliko dominantnih modela kojima europski odgojno-obrazovni sustavi nastoje promicati aktivno građanstvo u kulturno pluralnom društvu s posebnom pozornošću usmjerenom na razlike između liberalnog, komunitarnog i emancipacijskog pristupa. Dr. Spajić Vrkaš ukazala je na probleme

* Nevladina interdisciplinarna udruga za promicanje interkulturalnih vrijednosti, utemeljena u Zagrebu 1995. godine. Bavi se promocijom interkulturalizma, interkulturalnog obrazovanja i interkulturalnih komunikacija. Realizira interkulturalne projekte, organizira konferencije, seminare, tribine, radionice. Publicira monografije iz područja interkulturalizma, multikulturalizma i položaja mladih u multikulturalnoj zajednici te *Interkulturalni glasnik*.

u procesu praćenja, vrednovanja i istraživanja područja koji se javljaju upravo zbog različitih pristupa.

Utjecaje postmodernog diskursa na suvremene pedagoške tokove, u okviru čega se sagledava i utjecaj multikulturalnog odgoja na vrijednosne orijentacije učenika, u svom je izlaganju analizirao **mr. sc. Aleksadnar Stojanović**. O svojim iskustvima iz interkulturalne prakse progovorile su **Zdravka Grđan** i **Ljubica Banović**. Z. Grđan predstavila je implementiranje interkulturalnih načela u odgojno-obrazovnom radu Druge gimnazije u Varaždinu, a Lj. Banović interkulturalne aspekte života u učeničkom domu. U drugom dijelu plenarnih predavanja izlagali su **dr. sc. Rade Kalanj** i **dr. sc. Jure Zečević**. Dr. Kalanj govorio je o globalizacijskim dimenzijama interkulturalizma. Globalizacija kao najnoviji ciklus razvoja i modernizacije nosi sobom stvarne i virtualne implikacije. Svijet se s jedne strane integrira, a s druge potiče i podržava različitosti, a dr. Kalanj ističe kako pojmovi multikulturalizam i interkulturalizam dobivaju konstitucionalno značenje te pojašnjava pojam interkulturalizma, napominjući kako su mnogi autori skloniji zagovaranju upravo interkulturalizma. Istraživanjem ekumenizma i njegova odnosa prema interkulturalizmu te stvarnim potencijalom i doprinosom ekumenizma u kontekstu odgoja (suvremeno pluralno, multikulturalno, multikonfesionalno globalno hrvatsko društvo) pozabavio se dr. Zečević. Svojim koreferatom **mr. sc. Marijan Franjčić** postavio je pitanje je li u nastavi vjeronauka potrebno uvažavati interkulturalizam ili religijski relativizam.

U trećem bloku plenarnih predavanja održana su tri izlaganja. **Dr. sc. Drago Rok-sandić** propitao je promjene značenja pojma „kultura“ i „interkultura“ te se pozabavio fenomenima hrvatske povijesti kojima je danas istraživački nužno pristupiti s interkulturalnog stajališta te ponudio interkulturalne modele i prakse kao moguće alternative sadašnjem stanju. Pitanje međunarodne interkulturalne suradnje u obrazovanju raščlanio je **dr. sc. Siegfried Gehrman** koji je povećanu potrebu prekogranične suradnje u obrazovanju (nastalu uslijed procesa globalizacije, povećane mobilnosti, migracija, života u multikulturalnom društvu) sagledao kroz četiri pitanja (institucionalni uvjeti koje je nužno ispuniti da bi se realizirala dugoročna međunarodna i interkulturalna suradnja u obrazovanju; definiranje europskog obrazovanja i propitivanje prikladnosti Bolonjskog procesa kao odgovora na pojam europskog obrazovanja; razina utjecaja procesa europskog ujedinjenja na obrazovanje nastavnika; prikladni jezično-politički koncepti za taj razvoj). **Dr. sc. Jadranka Čačić-Kumpes** svojim je izlaganjem predstavila razvojni tijek interkulturalizma u vezi s migracijama – od interkulturalnog obrazovanja do interkulturalnog društva (polazeći od 70-ih godina prošloga stoljeća kada se kristaliziraju nova obilježja imigrantske populacije u zemljama primitka preko stvaranja koncepcije interkulturalizma u okrilju Vijeća Europe i interkulturalnog obrazovanja – pravednog prema različitosti, do interkulturalnog društva u kojem „upoznavanje drugih“ podrazumijeva interakciju s njima unutar i izvan škole). Poslijepodnevni dio drugoga dana Susreta zaključila su dva koreferata. **Jelena Prtljaga** u svom se radu okrenula interkulturalnoj komunikativnoj kompetenciji kao poželjnom učenju engleskog jezika te je predložila moguće praktične aktivnosti kojima se promiče interkulturalizam i objasnila opravdanost njihove uporabe u razredu u učenju stranog jezika. *Svi različiti, svi jednaki*

– projekt na temu interkulturalizma u osnovnoj školi predstavile su **Tanja Rončević i Marijana Leventić Šipčić**.

Treći dan Skupa donio je šest plenarnih predavanja. **Dr. sc. Ladislav Bognar** naglasio je u svom izlaganju važnost reafirmacije interkulturalnosti u Hrvatskoj kroz organizacije civilnog društva, koje su nastale upravo kao reakcija na nacionalnu i vjersku netoleranciju i ratove. Uloga je odgoja i obrazovanja osposobljavanje za život u multikulturalnom, multikonfesionalnom i multijezičnom društvu. Ulogu medija, kao jednog od važnijih čimbenika u doprinosu interkulturalnom dijalogu i komunikaciji ističe **dr. sc. Zlatko Miliša** te otvara pitanje načina kako ih za tu svrhu iskoristiti. Pojašnjavajući pojam interkulturalne osjetljivosti **dr. sc. Elvi Piršl** svojim je izlaganjem analizirala i stjecanje interkulturalne osjetljivosti učitelja i pedagoga budući da su upravo oni ti koji trebaju promicati aktivno, sudjelujuće i suradničko učenje u razredu, timski rad, nenasilno rješavanje sukoba i jačanje socijalne i interkulturalne osjetljivosti u svojim učenika. Interkulturalizam i turizam u svom je radu povezao **dr. sc. Stjepan Jagić** te ih postavio u kontekst novih dimenzija slobodnog vremena. Upravo je turizam pogodan poligon za interkulturalizam, jer turista se shvaća kao interkulturalista ili promicatelja interkulturalizma (u svakom kontaktu predstavlja, zastupa i nudi svoju kulturu), neovisno o tome kakav je njegov odnos prema kulturi i interkulturalizmu. **Sandra Citković** pojasnila je pojam kooperativnog učenja (metoda u kojoj učenici rade zajedno u skupinama u kojima se potiče pozitivna međuovisnost) te predstavila projekte koji se odnose na promicanje interkulturalnog dijaloga putem tehnologija (iskustva s konferencije *Kooperativno učenje u multikulturalnim društvima: Krićka razmatranja*, Torino, Italija, sijećanj 2008.). Na primjeru Virovitićko-podravške županije o ulozi medija u interkulturalnoj komunikaciji govorila je **mr. sc. Vesna Bedeković**, čime je ujedno i zakljućen radni dio Skupa. **Dr. sc. Vladimir Strugar** izvijestio je o aktivnostima oko donošenja Zakona o djelatnosti pedagoga i utemeljenja Hrvatske pedagoške komore.

Više od četiri stotine pedagoga iz čitave Hrvatske nazoćnih Šestom susretu ukazali su na želju i potrebu da se analiziraju aktualne i složene teme s kojima se pedagojska znanost i pedagoška praksa svakodnevno susreću. Interdisciplinarni pristup – uvažen predavaći i koreferenti iz razlićitih polja društvenih i humanistićkih znanosti i ustanova – dokazao je svijest pedagoga / pedagogije o potrebi otvorenosti i prihvaćanja drugih i drugaćijih stavova. Šesti susret pedagoga Hrvatske pokazao je da je svladana još jedna dionica puta a razumijevanju interkulturalizma i njegove implementacije u odgojno-obrazovnu praksu.

Branka Ujaković